

## PUBLIKATION FRA ECDC

# Årsberetning fra direktøren 2010

## Sammendrag

I 2010 lykkedes det ECDC at implementere størstedelen af sit arbejdsprogram. Samtidig øgede centret produktiviteten, konsoliderede sine strukturer og videreudviklede sine partnerskaber med henblik på at håndtere behovet for en forstærket reaktion på truslen fra overførbare sygdomme i Europa. Ud over præsentationen af centrets vigtigste resultater i 2010 er en ny del II, som rapporterer om, hvordan hver handling i ECDC's arbejdsprogram for 2010 skrider frem, nu for første gang tilgængelig på webstedet.

## Ressourcer

I 2010 steg budgettet til 57,8 mio. EUR i overensstemmelse med ECDC's *strategiske flerårige program for 2007-2013 (Strategic Multi-Annual Programme 2007-2013)*.

## Sygdomsrelateret arbejde

ECDC fortsatte med at udvikle værktøjer til videnskabeligt arbejde, overvågningsaktiviteter, databaser og netværk og planlægge kapacitetsopbygning og træning inden for de seks sygdomsgrupper, som centret dækker. Dette var i overensstemmelse med det årlige arbejdsprogram og strategierne for sygdomsspecifikke programmer for perioden 2010-2013 (*Strategies for disease-specific programmes 2010-2013*), som blev godkendt af bestyrelsen i 2009.

**Luftvejsinfektioner** opdeles i tre områder: influenza, tuberkulose og legionærsygdom. Med hensyn til **influenza** bidrog ECDC til nationale, europæiske og globale vurderinger af håndteringen af A(H1N1)-pandemien. For at understøtte det arbejde, som Det Europæiske Lægemiddelagentur udfører, bistod ECDC med at dokumentere effektiviteten af pandemivaccinen, påbegyndte to videnskabelige studier af mulige uønskede hændelser og offentliggjorde beregninger af vaccinebrug. Derudover begyndte ECDC at styrke den europæiske overvågning af svær sygdom og dødsfald som følge af influenza. Inden for sæsoninfluenza udarbejdede ECDC risikovurderinger for sæsonen 2010-2011, konsoliderede kommunikationsarbejde og støttede medlemsstaterne og Kommissionen i forbindelse med gennemførelsen af Rådets henstilling om vaccination mod sæsoninfluenza fra 2009. Inden for **tuberkulose** fulgte ECDC på anmodning fra Europa-Kommissionen op på handlingsplanen for bekæmpelse af tuberkulose (tb) i EU (*Framework Action Plan to fight tuberculosis in the European Union*), som omfattede en omfattende høring med medlemsstaterne og interessenter i EU. Derudover styrkede ECDC sine overvågningsaktiviteter inden for områderne tb-hiv, multidrug-resistens og behandlingsresultater og publicerede sammen med WHO den anden fælles overvågningsrapport om tb. European Reference Laboratory Network for TB, som blev oprettet i 2009, blev videreudviklet, og ECDC fortsatte med at yde videnskabelig rådgivning, vejledning og støtte til medlemsstaterne. Arbejdet med **legionærsygdom** bestod blandt andet i at fuldføre integreringen af

de dedikerede overvågningsnet i ECDC. Dette arbejde sluttede i april 2010. Der blev oprettet en koordinationsgruppe, som holdt sit første møde. Centret begyndte at levere laboratoriestøtte til medlemsstaterne med særlig fokus på kvalitetssikring og støtte til udbrudsundersøgelser, herunder en opgørelse over laboratoriekapacitet. Der blev også opnået enighed om udviklingen af værktøjskasser, som vil blive leveret i 2011.

Inden for området **seksuelt overførte infektioner (STI), herunder hiv/aids og blodbårne vira**, offentliggjorde ECDC sin årlige hiv/aids-overvågningsrapport samt et vejledende dokument om hiv/aids-testning. Adskillige projekter blev søsat (vedrørende STI- og hiv-forebyggelse hos mænd, som har sex med mænd, og hiv-forekomst og -forebyggelse blandt intravenøse stofbrugere) og videreudviklet (overvågning af STI-relateret adfærd, migration og HIV samt kontaktsporing) i 2010. Derudover offentliggjorde ECDC en overvågningssrapport om gennemførelsen af Dublin-erklæringen og udviklede en ramme for overvågning af gennemførelsen af EU's handlingsplan til bekæmpelse af hiv/aids 2009-2013. Efter en undersøgelse og rapport, som omfattede hele EU, blev overvågnings- og forebyggelsessystemerne for hepatitis B og C også gennemgået, og der blev etableret et EU-net for hepatitis B og C. Derudover blev mikrobiologiprojektet om STI, som fokuserer på overvågning af antimikrobiel følsomhed af gonokokker, gennemført, og der blev offentliggjort en rapport. Der blev indsamlet data om de fem STI'er, og resultaterne blev offentliggjort i 2011.

Med hensyn til **fødevarer- og vandbårne sygdomme og zoonoser** analyserede ECDC overvågning for 12 humane sygdomme, som var inkluderet i *EU Report on Trends and Sources of Zoonoses, Zoonotic Agents and food-borne outbreaks in the European Union in 2009*<sup>\*</sup>, som blev udgivet af Den Europæiske Fødevarer-sikkerhedsautoritet (EFSA). Den første fælles EU-undersøgelse af listeriose blev også iværksat. I marts 2010 blev der lanceret en it-plattform for udsendelse af hasteforespørgsler og drøftelse af påvisning og undersøgelse af multinationale fødevarerbårne udbrud. Derudover begyndte arbejdet med udviklingen af et molekylært overvågningsystem.

Inden for området **nye og vektorbårne sygdomme** konsoliderede ECDC netværket af medicinske entomologer og folkesundhedseksperter vedrørende leddyr-vektorbårne sygdomme (VBORNET), som blev etableret i 2009. Netværket producerede det første distributionskort over spredningen af invasive myggearter og overvågningen af disse. VBORNET begyndte også at validere data for andre artsgrupper. På baggrund af en undersøgelse af medlemsstaternes aktiviteter og behov i 2010 er der nu ved at blive udarbejdet en strategi til overvågning af de vigtigste humane sygdomsvektorer. Med hensyn til flåtbårne sygdomme fokuserede ECDC sit arbejde med eksperter på anmeldelsesstatus for disse sygdomme. Endelig koncentrerede ECDC-netværket for importerede virale sygdomme sine aktiviteter om reaktionen på udbrud af West Nile-virus, ekstern kvalitetssikring og træningsstøtte til mikrobiologer i medlemsstaterne.

Inden for **vaccineforebyggelige sygdomme** offentliggjorde ECDC vejledende dokumenter og undersøgelser om invasiv meningokoksygdom, MFR-vaccine og infektioner med rotavirus. Der blev også udført undersøgelser vedrørende vaccination mod pandemisk influenza og sæsoninfluenza. Der blev udarbejdet et konsensusdokument vedrørende standardisering af vurderingen af vaccinedækning. Dette kan vise sig at blive et vigtigt værktøj for at fremme sammenlignelighed og benchmarking på EU-niveau. Den anden Eurovaccine-konference fandt sted i december 2010. Overvågningen blev yderligere intensiveret med ordninger for ekstern kvalitetssikring (meningitis og influenza) og en øvelse i kortlægning af laboratoriekapaciteten (pneumoni) i Europa. Overføringen af DIPNET (netværk for difterioovervågning) blev gennemført, og processen blev igangsat for EUVACNET (mæslinger, røde hunde, kighoste og skoldkopper). Gennem sit VAESCO-projekt for medicinske hændelser, der potentielt kan være forbundet med pandemivaccinerne, har ECDC undersøgt Guillain-Barré-syndrom (ingen sammenhæng) og narkolepsi (undersøgelse pågår).

Med hensyn til **antimikrobiel resistens og infektioner erhvervet i sundhedssektoren** var en af hovedbegivenhederne i 2010 integrationen af European Antimicrobial Resistance Surveillance Network (EARS-Net) i ECDC. Netværket lancerede et nyt websted, herunder en interaktiv database, og offentliggjorde sin 2009-rapport. ECDC udarbejdede også en omfattende vurdering af truslen fra bakterier, der procedurer et nyt enzym, som skaber multidrug-resistens, nemlig New Delhi metallo-beta-lactamase (NDM-1), og denne vurdering vil blive fulgt op af et vejledende dokument til medlemsstaterne. En anden vigtig begivenhed var den tredje årlige europæiske antibiotikadag i november 2010, som blev koordineret af ECDC. Begivenheden, som fokuserede på forsigtig brug af antibiotika på hospitalerne, fik bred dækning i hele Europa og gav anledning til i alt 226 artikler i perioden 20. oktober til 3. december. Endelig støttede ECDC Rådets henstilling om patientsikkerhed, herunder forebyggelse og bekæmpelse af infektioner erhvervet i sundhedsvæsenet (2009/C 151/01) og Rådets henstilling om forsigtig anvendelse af antimikrobielle stoffer i humanmedicin (2002/77/EF) ved at udvikle en metode til at gennemføre punktprævalensundersøgelser af infektioner erhvervet i sundhedsvæsenet og anvendelsen af antimikrobielle lægemidler på hospitaler med akutafdelinger. ECDC koordinerede de første pilotundersøgelser på 66 hospitaler i 23 lande, som omfattede næsten 20 000 patienter.

---

\* Community Summary Report on Trends and Sources of Zoonoses, Zoonotic Agents and food-borne outbreaks in the European Union in 2009

## Folkesundhedsfunktioner

Folkesundhedsfunktioner er nu fast etablerede og er gået ind i en fase med yderligere konsolidering og finjustering.

## Overvågning

Ved slutningen af 2010 var i alt 11 af de 17 dedikerede overvågningsnetværk, som var i funktion i 2005, blevet overført til TESSy. Visse aktiviteter måtte outsources, da ECDC endnu ikke har udviklet tilstrækkelig ekspertise inden for disse områder. ECDC støttede også TESSy-brugere i medlemsstaterne. En procedure for deling af overvågningsdata fra TESSy med tredjeparter blev godkendt af bestyrelsen i november 2010. En stor mængde data blev indsamlet i 2010, og ud over den årlige epidemiologiske rapport offentliggjorde ECDC specifikke overvågningsrapporter om zoonoser, tuberkulose, hiv/aids og influenza. Derudover blev den første fase af et datakvalitetssikringsprojekt færdiggjort, og resultatet blev gennemgået. ECDC og de kompetente organer for overvågning vil nu drøfte udviklingen af en gruppe af standardminimumskriterier for at drive effektive overvågningsystemer, som opfylder EU-kravene.

## Videnskabelig støtte

ECDC videreudviklede sin videnskabelige støtte ved at arrangere den årlige ESCAIDE-konference fra 11.-13. november 2010 i Lissabon. Arbejdet med matematisk modellering fortsatte med udviklingen af modeller for hiv, indførelse af varicella-vaccinationsprogrammer og en simulering af effekterne af en skolelukning på grund af influenzapandemi. ECDC fortsatte med at udvikle sit projekt om miljø og epidemiologi (E3-projekt) med overførsel af de store EDEN-databaser til ECDC. Med hensyn til den aktuelle og fremtidige spredning af overførbare sygdomme i Europa blev der aftalt en metode, som blev testet for fire sygdomme i fire medlemsstater. Derudover formaliserede ECDC processen for levering af videnskabelig rådgivning ved at oprette et system for at registrere og svare på anmodninger og ved at udvikle en ekspertdatabase. I 2010 gik ECDC forrest i planlægningen af træning i evidensbaserede metodologier inden for epidemiologi af infektionssygdomme. Endelig fortsatte ECDC med at samarbejde med de nationale knudepunkter for mikrobiologi med hensyn til en række væsentlige problemstillinger.

## Beredskab og reaktion

I 2010 blev en ny platform for risikovurdering sat i drift. Den beskæftiger sig med problemstillinger inden for risikostyring og skal supplere EWRS (Early Warning and Response System). ECDC vurderede og overvågede risiciene for overførbare sygdomme ved fem massearrangementer. Der blev rapporteret i alt 89 trusler af EU-relevans i EWRS, som drives af ECDC. Der blev i alt udarbejdet 32 trusselsvurderinger, som blev delt med medlemsstaterne. ECDC sørgede også for eksperter i felten for at støtte medlemsstaternes respons på udbrud af mæslinger i Bulgarien, West Nile-virus i Grækenland og kolera uden for EU på Haiti. Der blev offentliggjort retningslinjer for vurdering af risikoen for overførsel af overførbare sygdomme i fly og på krydstogtskibe. På baggrund af erfaringerne fra A(H1N1)-influenzapandemien gennemgik ECDC sin interne handlingsplan for hændelser, som har betydning for folkesundheden ((PHE-OP). Der blev gennemført tre simulationsøvelser i 2010, og ECDC deltog i fire øvelser, der var arrangeret af medlemsstaterne og Kommissionen.

## Uddannelse

Uddannelsesaktiviteter for kapacitetsopbygning bestod hovedsageligt af 2-årige stipendieprogrammer som f.eks. EPIET og EUPHEM. Efter evalueringen af EPIET blev der tilføjet en valgmulighed for medlemsstaterne til den eksisterende EU-komponent for at øge medlemsstaternes ejerskab til programmet. I alt 19 besøg i medlemsstater blev arrangeret som en del af de interne kvalitetskontrolaktiviteter i EUPHEM- og EPIET-programmerne. ECDC arrangerede også mere specifikke uddannelsesprogrammer og udarbejdede wikien Field Epidemiology Manual (FEM Wiki).

## Sundhedskommunikation

I 2010 udgav ECDC 35 videnskabelige publikationer. Det nye ECDC-websted, som blev søsat i 2009, udgør med over 70 000 downloadede filer i 2010 en vigtig europæisk kilde til information om problemstillinger inden for folkesundheden. En serie på syv "Spotlights" blev lanceret på webstedet for at fremhæve vigtige emner inden for overførbare sygdomme. Målgruppen er eksperter i folkesundhed, praktiserende læger, politikere og offentligheden. Det nye websted blev besøgt af næsten en halv million brugere i 2010. Derudover blev der indført nye intranet- og "extranet"-platforme. Eurosurveillance offentliggjorte 307 artikler, 100 peer-reviewede korte meddelelser og 105 peer-reviewede lange artikler. ECDC fortsætter med at forske i sundhedskommunikation og støtte medlemsstaternes aktiviteter inden for sundhedskommunikation, især ved brug af værktøjskasser til kommunikation.

## Partnerskaber

I 2010 besluttede ECDC at styrke og forenkle den måde, hvorpå centret samarbejder med medlemsstaterne: Fra 2011 og fremefter vil der blive udpeget ét koordinerende kompetent organ i hvert land. Der blev arrangeret flere landebesøg i 2010, landeinformationsprojektet blev videreført, og der blev samarbejde yderligere med EU-kandidatlande og potentielle kandidatlande. De interinstitutionelle relationer med Europa-Parlamentet, Rådet (herunder EU-formandskaberne), Europa-Kommissionen, andre europæiske organer, Verdenssundhedsorganisationen og ECDC's tilsvarende organer i USA, Kina og Canada blev yderligere styrket.

## Ledelse

I maj 2010 igangsatte den nye direktør for ECDC "ECDC's bæredygtige dagsorden for 2010–2011". Denne dagsorden omfattede oprettelse af 15 arbejdsgrupper, som skal drøfte procesforbedringer inden for en række strategiske områder, herunder politik, partnerskaber og økonomi. Processen resulterede i en række praktiske forslag, som blev præsenteret for bestyrelsen til godkendelse. Som følge heraf vedtog ECDC et værdisæt for organisationen: Den skal være kvalitetsdrevet, serviceorienteret og agere som et team. Der blev arrangeret i alt tre møder for bestyrelsen og fire møder for det rådgivende forum i 2010 med forbedret kommunikation og støtte via et dedikeret "extranet". For første gang indeholdt det arbejdsprogram, som blev vedtaget af bestyrelsen i november 2010, detaljerede budgettal fordelt på aktiviteter. Den anden version af ledelsesinformationssystemet, som bruges til at planlægge og monitorere arbejdsprogrammet, blev indført i juli 2010. Kvalitetsstyring er blevet et strategisk mål for ECDC, og igangsætningen af en kvalitetsstyringsproces medførte, at den fælles vurderingsramme (CAF) blev valgt som det værktøj, der skal implementere kvalitetssikring hos ECDC fra 2011. Derudover har personaleudvalget oprettet en Green Group med det formål at reducere ECDC's miljøpåvirkning.

## Administration

Resource Management Unit fortsatte med at støtte ECDC's operationelle aktiviteter hele året. 2010 var det sidste år, hvor ECDC's budget steg (med + 20 %) og nåede 57,8 mio. EUR. Der blev rekrutteret en række nye medarbejdere, og pr. 31. december 2010 var der i alt 254 medarbejdere.